

Ossi Kumpulaisen matikannahkainen lompka on ollut käytössä seitsemän vuotta. Pinta vain paranee kuluessaan.

Hauennahka-lompakko ei haise kalalle vaan nahalle.

Lokinruuasta lompakoita

Ossi Kumpulainen työskenteli tietotekniikan ammattilaisena, kunnes oppi parkitsemaan kalannahkaa.

SARI TOIKKANEN, teksti
TOPI PAKARINEN, kuvat

Kun rantakivillä fileoi ahvenia, lentävät perkuujätteet muutta mutkitta lokkien herkkupaloiksi. Tai kun kevättälvella nylkee matikoita makoisaa keittoa varten, nahat joutavat kompostiastiaan. Ei tule edes mieleen, että kalannahoilla olisi sen suurempaa arvoa. Paitsi **Ossi Kumpulaiselle**.

”Mitä tahansa kalaa voi hyödyntää. Olen kokeillut 35 kalalajia, niistä pie-
nin on muikku.”
Kumpulainen tosin myöntää, että muikunnahka oli sen verran ohutta, ettei siitä voinut tehdä käyttöesineitä. Sen sijaan monen muun kalan nahka on käyttöminaisuuksineen vakuuttaneet työstäjän. ”Jos kalat olisivat edes lampaan kokoisia, niiden nahkoja käytettäisiin paljon enemmän.”

Haista hiekkapaperia

Ennen vanhaan, kun kaikkea oli vähän ja materiaali piti ottaa luonnosta, kalannahkojen päälle ymmärrettiin enemmän. Niistä valmistettiin läm-

pöisiä liivejä, kestäviä kenkiä ja lujia laukkuja. Hainnahalla keksittiin jopa hioa puuta, sillä vastakarvaan silitetäessä nahka on kuin hiekkapaperia. Kerrotaan, että sillä olisi hiottu Stradivarius-viulun kansia.
Nykyään, kun kaikkea on paljon, luonnonmateriaalien arvostus on jälleen noussut. Ei haluta enää valmistaa keinotekoisesti uutta, vaan hyödynnetään olemassa olevaa ainesta. On alettu opetella esi-isien taitoja.

Parikymmentä työvaihetta

Ossi Kumpulainen kiinnostui kalannahan parkitsemisesta 90-luvun lopulla, kun hän osallistui kotikaupun-

gissaan Mikkeliissä järjestetyille kansalaisopiston kursseille. Kurssi tarjosi perustiedot, mutta innostuneelle oppijalle se oli vasta alkua.
Kirjatietoa ei tuolloin paljon ollut, sillä ensimmäinen suomalainen, kalan parkitsemiseen keskittynyt teos, **Jouko Eskelisen Kalannahka, parkitsijan opas** ilmestyi vasta vuonna 2011.
Kumpulaisen tie veikin jopa Tukholmaan ja Irlantiin saakka kyselemään oppia alan taitajilta. Paras op-

Matikannahkanapit parempaan takkiin.

pi tuli kuitenkin tekemällä. ”Valmistusprosessin opettelu on vaatinut ko-keiluja. Kalannahkaa on mennyt pilalle satoja kiloja. Taito ei ole niin vain tullut.”
Opettelun haastavuudesta kertoo jo sekin, että perinteisessä kasviparkitsemisessa on parikymmentä eri työvaihetta, joihin menee aikaa yhteensä neljästä viiteen viikkoa. Kun vielä eri kalalajeille käsittely tehdään hieman eri tavoin ja kun samastakin lajista saa valmistusprosessia muuttamalla pehmeämpää tai kovempaa nahkaa, on tuntuman saaminen vaatinut tekemistä.

Pajunkuori parkitsee

Nahkuri aloittaa työn puhdistamalla kalannahan tarkkaan. Hän liottaa, kaapii ja pesee sitä useaan kertaan. Liotusveteen on tärkeää lisätä myös pesuainetta. ”Saadaan rasva nahan sisältä pois, eikä se enää haise.”
Puhdistuksen jälkeen seuraa *piklaus* eli happokäsittely. Siinä nahan PH-arvoa lasketaan niin, että solukko avautuu ja on valmis ottamaan vastaan parkitsemisaineen.
Parkituksen tavoitteena on tehdä nahasta säilyvä ja kestävä. Parkitustapoja ja -aineita on monia. Kumpulainen suosii kasviparkitusta, joka antaa nahkaan lämpöisen, ruskean sävyn. Siihen parkitusaine uutetaan puunkuoresta, tavallisimmin pajusta.
Parkkiutuneen nahan Kumpulainen rasvaa ja pingottaa levyille kuivumaan. Lopuksi hän vielä hioo sen taustapuolelta ja jälleen kerran rasvaa. Kun materiaali on valmis, seuraa tuotteen valmistaminen.

Matikka hienointa

Kumpulainen oli innokas kalannarraaja jo pikkupoikana, jolloin pohjois-savolaisen kotijärven antimet tulivat tutuiksi. Sittenmin hän on vuosittain tehnyt kalastusreissuja Norjanmerelle turskia pyytämään. Onpa kissakalakin jäänyt satimeen Jäämerellä. Omat saaliit eivät silti riittä, eivät ainakaan kaikkeen, kun aletaan tehdä tuotteita

Parkitusliemessä ollut mateennahka taipuu vaikka vyöksi.

Pintarasvaus tuo hienot kuviot esiin.

Seppä Mikko Inkeröisen puukon tuppi on mateennahkaa.

Kuvakortit ovat taitelija Seppo Leinosen käsialaa.

myyntiin.

”Suurimmat kalat pitää aina pyytää itse”, kalastaja virnistää.

Joka tapauksessa Kumpulainen joutuu kiertämäänkin tuttuja kalastajien ja kalakauppiaiden luona nahkoja keräämässä, sesonkiaikoina säännöllisesti. Hän ilahtuu etenkin matikan vonkaleista.

”Eniten käytän madetta. Siinä on niin hieno pinta, eikä kahta samanlaista ole. Matikannahka on myös aika sileää verrattuna moneen muuhun.”

Mies näyttää malliksi myös hauen nahkaa, joka on paljon röpelöisempi. Pinta jää karheaksi suomuja poistettaessa, sillä hauen suomut ulottuvat syvälle.

Napeista puukontuppeihin

Erinäköisillä ja -tuntuilla kalannahoilla saa jo yksistään elävyyttä tuotteisiin. Kumpulainen valmistaa eniten lompakoita, mutta tuotevalikoimaan kuuluvat myös muun muassa puukontupit, taskumatit, vyöt ja erilaiset rasiat. Pienin hänen valmistamansa tuote on nappi ja suurin liivi, matikannahkaa kumpikin.

Isoimmat ompelutyöt mies teetää kotimaisella nahkapajalla, jossa on asianmukaiset laitteet ja ammattitaito.

Kun parkitsemisen lisäksi myös tuotteiden valmistaminen alkoi sujua, Kumpulainen teki rohkean liikkeen. ”Vuonna 2007 perustin yrityksen. Olin kokeillut tarpeeksi.”

Kalaparkki Oy alkoi viedä yhä enemmän miehen aikaa ja niinpä hän neljä vuotta sitten jättäytyi kokopäiväiseksi yrittäjäksi. Kymmenen vuotta kestänyt ura tietotekniikan ohjelmistopuolen projekti- ja tuotepäällikkönä sai jäädä.

Messuilla hypistellään

Nykyään Kumpulainen jakaa aikansa kalannahan hankkimisen, sen käsitteilyn, tuotteiden valmistamisen, tuotekehittelyn, myynnin ja markkinoinnin kesken. Viime vuonna miestä on

nähty monilla messuilla aina Saksaa myöten.

”Materiaali ja tuote vaativat, että niitä pitää päästä näkemään ja kokeilemaan. Moni on kuullut tai lukeut kalannahkatuotteista, mutta ei ole nähnyt niitä.”

Kun asiakas saa hypistellä lohennahkavyötä tai matikannahkakukkaroa, saattaa hän tilata sellaisen myöhemmin vaikka netin kautta. Yrittäjä onkin huomannut verkkokaupan myynnin kasvaneen.

Kumpulainen ei itsensä lisäksi tiedä kuin **Liisa Saarnin**, joka Suomesa valmistaa työkseen kalannahkatuotteita. Ulkomailla tuotteita sen sijaan näkee enemmän ja siellä nahkoja myös värjätään rohkeasti. ”Islannista kalannahkaa löytyy vaikka sateenkaaren väreissä”, tokaisee luonnollisempaa suuntausta suosiva mies.

Osaaminen kannattelee

Kumpulainen kertoo, ettei yrittäminen ole nykypäivinä helppoa. Haastetta tuo myös alan sesonkiluonteisuus, oman ajan hallinta ja tunne siitä, ettei ole vara löysäillä. Silti hän elää unelmaansa.

”Pienestä pitäen minulla on ollut mielessä, että pitäisi päästä yrittämään. Tässähän sitä nyt saa yrittää.”

Nyt Ossi Kumpulaisella on vapaus tehdä työtä, johon hänellä riittää intohimoa. Hän voi myös nauttia tunteesta, että on oppinut tekemään sellaista, jota kovin moni ei hallitse.

Uusiakin unelmia riittää. ”Joskus jos saisi sen kokoisen kalan, että siitä voisi tehdä nahkatakin”, Kumpulainen sanoo ja nauraa. Mielessä on ruijanpallas. □